

APURAHAHANKKEEN LOPPURAPORTTI HELSINGIN SANOMAIN SÄÄTIÖLLE

Hankkeen nimi

Toimittajien ja juontajien televisioesiintyminen: muutos 30 vuodessa ja tulevaisuuden suuntaviivat

Myöntövuosi

2022

Myönnetty summa

75 000 €

Hanke alkoi

1.8.2022

Hanke päättyi

31.12.2023

Hankkeeseen muualta saatu rahoitus

Kyseessä oli professorin tutkimuskausi, joka kesti vuoden. Puolet rahoituksesta tuli tästä apurahasta ja puolet Tampereen yliopiston informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnan myöntämästä tutkimuskaudesta.

Vastuhenkilö

Pekka Isotalus
Professori
Tampereen yliopisto

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkastellaan televisio-toimittajien ja -juontajien esiintymisen muutoksia ja kehitystä kolmenkymmenen vuoden aikana vertaamalla uutta aineistoa televisio-ohjelmista 30 vuotta sitten kerättyyn aineistoon toimittajien televisioesiintymisestä. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa ruudussa esiintymisen tulevaisuuden näkymiä havainnoimalla ruudussa esiintymistä sosiaalisessa mediassa ja muilla uusilla videoperustaisilla alustoilla sekä tarkastelemalla esiintymisen trendejä niissä.

Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen keskeiset tavoitteet olivat:

1) Millaisia muutoksia toimittajien ja juontajien televisioesiintymisessä on havaittavissa nykyisen ja kolmenkymmenen vuoden takaisen aineistojen välillä sekä miltä osin esiintyminen on pysynyt samanlaisena tänä aikana?

2) Millaisia kehityssuuntia näistä muutoksista on havaittavissa ja minkä tekijöiden vaikutus muutoksissa näkyy?

Lisäksi tavoitteena oli hahmotella televisioesiintymisen tulevaisuuden kehityssuuntia tarkastelemalla uudenlaisia ruudussa esiintymisen muotoja:

3) Millaisia samanlaisuuksia ja eroavuuksia on havaittavissa uudenlaisten ruudussa esiintymisen muotojen ja nykyisen televisioesiintymisen välillä?

4) Millaisia trendejä on havaittavissa uudenlaisissa ruudussa esiintymisen muodoissa?

Tavoite saavutettiin (asteikolla 1–5; 1=huonosti, 5=erinomaisesti)

5

Keskeiset tulokset

Hankkeessa tarkasteltiin toimittajien ja juontajien televisioesiintymisen muutosta kolmessakymmenessä vuodessa. Analyysin mukaan esiintymisessä on enemmän samanlaisina pysyneitä piirteitä kuin selkeästi muuttuneita piirteitä. Vaikka televisio-ohjelmat ja varsinkin niiden katsominen on muuttunut valtavasti tänä aikana, niin se ei ole heijastunut voimakkaasti televisioesiintymiseen. Tulos kertoo siitä, että televisioon on hyvin vahvasti vakiintuneet tietynlaiset esiintymisen muodot, jotka muuttuvat hyvin hitaasta.

Selkeitä muutoksia on kuitenkin tapahtunut joissakin televisioesiintymisen piirteissä. Esimerkiksi tuotteet mainitseminen on lisääntynyt huomattavasti. Kanavien määrän ja erilaisten katsomismahdollisuuksien myötä kanavien ja ohjelmien välinen kilpailu katsojista on lisääntynyt, mikä heijastuu esiintymiseen siten, että katsojille muistutetaan toistuvasti, mitä ohjelmaa ja kanavaa he katsovat. Lisäksi muita saman kanavan ja yhtiön ohjelmia mainostetaan kasvavassa määrin muiden ohjelmien sisällä.

Sosiaalisen median ja muun teknologisen kehityksen myötä mahdollisuus vuorovaikutteiseen televisioon on muuttunut radikaalisti. Katsojaa muistutetaan ohjelman ympärille luotujen vuorovaikutusmahdollisuuksien olemassaolosta toistuvasti, mutta katsojan rooli on edelleen lähinnä reagoida – ei osallistua aktiivisena osapuolena vuorovaikutukseen. Edelleen television vuorovaikutteisuus on lähinnä simuloitua vuorovaikutusta, vaikka se on muuttanut muotoaan.

Sosiaalisen median esiintyminen on alun perin ottanut paljon vaikutteita televisioesiintymisestä, mutta myös muuttanut esiintymistä. Tulosten mukaan sosiaalisessa mediassa esiintymiselle tyypillisiä piirteitä ovat: esiintymisen normien väljyys, intiimin tilan muodostaminen, affektiivisuus, aitous, itsestäkertominen, huumori sekä kaupallisuuden ja sisällöntuotannon tasapainottelu. Joissakin televisio-ohjelmissa on jo havaittavissa näiden sosiaalisen median esiintymisen piirteiden lisääntymistä. Tulosten perusteella esiintymisen osalta ei olekaan mielekästä erotella television ja sosiaalisen median logiikkaa, vaan kyse on ennemminkin ruutuesiintymisen logiikasta.

Lisäksi projektin tavoitteena oli, että osa tutkimustyöstä tehdään kansainvälisessä ympäristössä. Keväällä 2023 olinkin kuukauden vierailevana tutkijana Liverpoolin yliopiston Communication and Media laitoksella.

Hankkeen julkaisut, artikkelit ja kirjoitukset (myös linkit)

Isotalus, P. 2023. Aristoteleesta somepersoonaan. Sosiaalisen median vaikuttajat vanhojen vaikuttamisen teorioiden näkökulmasta. H. Reinikainen & S-M Laaksonen (Ed.), ProComma Academic 2023, 29–44. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/05d3b2d0-b9d2-438a-a60b-1ba9ff4b7fd6/content>

Isotalus, P. (painossa). Esiintyminen ruutujen ajassa (työnimi). Kirjasta tehty Gaudeamuksen kanssa kustannussopimus ja se ilmestyy tammikuussa 2025.

Isotalus, P. Miksi tutkia televisiota. Blogi-kirjoitus. <https://isotalus.fi/2022/09/09/miksi-tutkia-televisiota/>

Esitelmät tieteellisissä konferensseissa

Isotalus, P. (2023). The televisual communication styles of anchors and hosts: Changes over the last thirty years. Redefining Televisuality: Programmes, Practices, Methods. ECREA Television Section Conference 2023 25.–27.10.2023, Potsdam.

Muut esitykset, luennot ja koulutukset

Esiintyminen ruutujen ajassa. Luento kurssilla Esiintyminen, vaikuttaminen ja argumentointi syksyllä 2023. Tampereen yliopisto.

Esiintyminen ruutujen ajassa. Esitelmä Viestinnän alumnipäivässä 15.3.2024. Tampereen yliopisto.

Hankkeen saama mediannäkyvyys

Hankkeen varsinainen medianäkyvyys on aikomus ajoittaa hankkeesta ilmestyvän kirjan julkaisemisen yhteyteen.